

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobců: **a) M. N.**, **b) V. N. c) M. N.**, zastoupeni Mgr. Liborem Čechem, advokátem, se sídlem Jižní 870, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudkům Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2004, č. j. 30 Az 218/2003 – 36, 30 Az 219/2003 – 32, 30 Az 220/2003 – 32,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Zpětvzetí kasační stížnosti stěžovatele V. N. **bere** předsedkyně senátu **na vědomí.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně M. N. a její dvě děti V. N. a M. N. se včas podanými žalobami domáhali přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 7. 2003, č. j. OAM-1612/VL-07-P19-2002, č. j. OAM-1614/VL-07-P19-2002 a č. j. OAM-1613/VL-07-P19-2002, jimiž bylo shodně rozhodnuto tak, že se žalobcům ad a), b) a c) azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákona o azylu), neuděluje a dále bylo rozhodnuto tak, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění. Žalobci namítali, že žalovaný v předchozím řízení o udělení azylu porušil ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), neboť se jejich žádostmi nezabýval odpovědně a svědomitě, nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a nevedl azylové řízení tak, aby posílil

jejich důvěru ve správnost rozhodování. Žalobci proto označili napadená rozhodnutí za nepřesvědčivá, neboť žalovaný nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci a za tím účelem si pro rozhodnutí neopatřil potřebné podklady. Vyslovili přesvědčení, že splňují zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 zákona o azylu a též přesvědčení, že se na ně vztahuje zákonná překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Odkázali na žádosti o udělení azylu, protokoly o pohovoru a ostatní spisový materiál. Dodali, že žalobkyně sub. a) měla problémy s příbuznými zavražděného hosta v restauraci, kde pracovala. Chtěla se obrátit o pomoc na policii, ale bylo jí vyhrožováno ze strany příbuzných tohoto hosta, že ublíží jejím dětem, žalobcům sub. b) a c). Policie by tuto vraždu neřešila proto, že v ní byla zapletena mafie. Žalobkyně sub. a) má obavu, že v případě návratu do země původu jsou životy všech žalobců ohroženy. Žalobci mají za to, že žalovaný tím, že jim neudělil azyl podle § 12 a § 14 zákona o azylu a nevztáhl na ně překážku vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona, postupoval nesprávně a v důsledku toho jsou jeho rozhodnutí vadná. Navrhli zrušit napadená rozhodnutí a vrátit věc žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Hradci Králové, poté, co usnesením ze dne 21. 5. 2004, č. j. 30 Az 219/2003 – 29, 30 Az 220/2003 – 29 a 30 Az 218/2003 – 30, spojil věci vedené pod uvedenými spisovými značkami ke společnému projednání a rozhodnutí s tím, že budou nadále vedeny pod sp. zn. 30 Az 218/2003 (tedy pod sp. zn., pod kterou je vedeno řízení o žalobě M. N.), přezkoumal napadená rozhodnutí v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloby nejsou důvodné. Krajský soud uzavřel, že žalovaný postupoval správně a v souladu s ustanovením § 12 zákona o azylu, pokud žalobcům azyl neudělil, neboť důvody, které žalobci uvedli, nelze podřadit pod žádný z důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu, resp. v žádosti o udělení azylu ani v pohovoru neuvedli skutečnosti svědčící o tom, že by mohli být pronásledováni za uplatňování politických práv a svobod, nebo mají odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství mají, ve smyslu § 12 zákona o azylu. Krajský soud zdůraznil, že mezinárodní ochrana může být žadateli o udělení azylu poskytnuta teprve v případě, jestliže mu byla odepřena ochrana země jeho státní příslušnosti, případně je-li tato ochrana neúčinná. K tomu, aby mohl být učiněn takový závěr, je ovšem nutné, aby žadatel využil všech prostředků, které právní řád jeho vlasti k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje. Žalobci však neuvedli v žádosti o udělení azylu ani v pohovoru, že by využili prostředků, které právní řád Arménie k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje, naopak tvrdili, že v případě problému, který vznikl žalobkyni sub. a) v restauraci, kde pracovala a kde byl nalezen mrtvý host, se ze strachu před vyhrožováním ze strany rodiny zemřelého, na policii neobrátili.

K důvodům žádosti o udělení azylu podle § 14 zákona o azylu krajský soud vysvětlil, že na udělení tohoto typu azylu není právní nárok a správní orgán o něm rozhoduje jen na základě správního uvážení. Takové rozhodnutí může soud přezkoumat jen po formální stránce a po věcné stránce pouze potud, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem. K takovému porušení zákona však v daném případě nedošlo, neboť žalovaný měl dostatek podkladů pro rozhodnutí ve smyslu § 14 zákona o azylu a posoudil neudělení azylu v mezích stanovených zákonem.

Konečně pak krajský soud neshledal důvodnou ani námitku stěžovatelů týkající se nezjištění překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Citoval důvody pro možnost vyslovení překážky vycestování a dospěl k závěru, že žalovaný postupoval v souladu s ustanovením § 91 odst. 1 uvedeného zákona, když v případě žalobců existenci překážek vycestování neshledal, neboť z informací o zemi původu a z údajů uváděných

žalobci nelze učinit závěr, že by náleželi k osobám ohroženým skutečnostmi, zakládajícími překážky vycestování. Krajský soud uzavřel, že žalovaný zjistil dostatečně skutkový stav věci, napadená rozhodnutí jsou v souladu se zákonem, přičemž neshledal ani vady správního řízení. Zdůraznil, že problémem žalobců v zemi původu bylo pronásledování ze strany soukromých osob, kterézto důvody jsou sice pochopitelné, avšak nelze je podřadit pod žádný z důvodů taxativně uvedených v § 12 zákona o azylu; žalobci by měli řešit svůj pobyt na území České republiky podle zákona o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb. Proto žaloby jako nedůvodné zamítl.

Proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Namítají, že krajský soud se v odůvodňující části svého rozsudku zabýval požadavky udělení azylu podle zákona o azylu, když dospěl k závěru, že podle § 12 uvedeného zákona nebyly prokázány skutečnosti pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, či odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství žalobci mají. Žalobci jsou však toho mínění, že byli ve vlasti vystaveni takovým atakům, které lze srovnávat svojí intenzitou s pronásledováním ve smyslu zákona o azylu, neboť mají odůvodněný strach z takového pronásledování. Znovu konstatují, že žádosti o udělení azylu byly podány proto, že v rozhodné době měla žalobkyně sub. a) opodstatněné obavy související s trestnou činností, jíž byla nepřímo přítomna a kdy v důsledku toho docházelo k výhrůžkám ze strany příbuzných zvražděného muže a žalobkyni bylo vytýkáno, že nezabránila zavraždění hosta v restauraci. Bylo jí vyhrožováno ublížením na životě a zdraví a též na životě a zdraví jejích dětí. Žalobci jsou si vědomi, že mohli vyčerpat veškeré prostředky, které právní a politický systém země původu umožňuje, avšak právě z důvodných obav věc museli řešit odjezdem ze své vlasti. Stejně tak vytýkají krajskému soudu, pokud přijal argumentaci žalovaného o tom, že v případě žalobců nejde o případ zvláštního zřetele hodný, jestliže žalobcům neudělil tzv. humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu. Mají za to, že mělo být přihlédnuto k jejich konkrétní situaci a takový azyl jim udělen, neboť žalobci mají snahu zahájit v České republice zcela nový život, spoléhajíce na bezpečnost a budoucnost v naší zemi, jak popisuje žalobkyně sub. a). Vyslovují též přesvědčení, že v jejich případě měla být shledána překážka vycestování, neboť mají důvodnou obavu o život pro případ návratu, kdy i bezpečnostní situace v domovské zemi není nejpříznivější. Žalobci udávají, že by ve své vlasti nemohli využít všech zákonných prostředků k ochraně svých práv. Navrhují, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podáním ze dne 21. 7. 2004 se žalobci domáhají přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. s odkazem na § 73 téhož zákona s odůvodněním, že podle jejich mínění by pro ně výkon nebo jiné právní následky napadeného rozhodnutí znamenaly nenahraditelnou újmu a přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob, ani dle jejich mínění není v rozporu s veřejným zájmem.

Žalovaný v písemném vyjádření k podané kasační stížnosti popírá oprávněnost jejího podání, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, byly vydány v souladu s právními předpisy. Odkázal na správní spisy, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelů učiněná ve správním řízení. K tvrzení stěžovatelů, že měli „odůvodněný strach z pronásledování“, žalovaný připomíná, že pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu musí jít o pronásledování pro některý

ze zákonem předpokládaných důvodů, tj. pro rasu, náboženství, národnost, příslušnost k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Taková skutečnost však v případě stěžovatelů zjištěna nebyla. V podané kasační stížnosti sami stěžovatelé připouštějí, že jednání, jehož se obávali, nebylo motivováno některým z důvodů, které § 12 zákona o azylu vymezuje jako jedině možné. Pokud jde o udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu, souhlasil žalovaný s argumentací Krajského soudu v Hradci Králové, že jeho udělení spočívá na volné úvaze soudu a soud je přezkoumává jen v omezeném rozsahu. Žalovaný zdůrazňuje, že se zabýval i otázkou, zda je možné stěžovatelům udělit azyl podle tohoto ustanovení, avšak žádné důvody hodné zvláštního zřetele nenalezl. Krajský soud v jeho postupu přitom žádné pochybení neshledal. Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro její nedůvodnost.

Předtím, než Nejvyšší správní soud mohl o společné kasační stížnosti žalobců rozhodnout, bylo mu prostřednictvím Krajského soudu v Hradci Králové doručeno podání právního zástupce žalobců (ze dne 11. 1. 2005), jímž žalobce V. N., beze zpět svou kasační stížnost pouze za svou osobu s tím, že zbývající dvě žalobkyně na projednání kasační stížnosti nadále trvají.

Protože ke zpětvzetí kasační stížnosti došlo až po předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu, musel o něm tento soud rozhodnout (à contr. § 108 odst. 2 s. ř. s.). Podle ustanovení § 47 písm. a) s. ř. s., použitého pro řízení o kasační stížnosti podle § 120 téhož zákona, soud usnesením řízení zastaví, vzal-li navrhovatel svůj návrh zpět; šlo-li však o společný návrh více osob, vezme předseda senátu toliko zpětvzetí návrhu jedním z navrhovatelů na vědomí. Proto bylo pod bodem II. výroku tohoto rozsudku rozhodnuto tak, že předsedkyně senátu bere na vědomí zpětvzetí kasační stížnosti žalobce (stěžovatele) V. N.

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelky uplatnily ve své kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spise nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Jak Nejvyšší správní soud zjistil z obsahu správního spisu, stěžovatelé podali žádosti o udělení azylu, v nich uvedli, že žalobkyně sub. a) pracovala v Arménii jako číšnice v jedné restauraci v Jerevanu, kterou často navštěvovali lidé z „podsvětí“. Šéfem této skupiny byl muž křestním jménem A. Když tyto hosty žalobkyně sub. a) jednoho dne obsluhovala, oslovil ji na chodbě nějaký muž a dotazoval se na A. Poté si objednal volnou místnost v restauraci a požádal žalobkyni, aby A vyřídila, že na něj v místnosti čeká. Žalobkyně to zařídila, ještě se jich zeptala, zda něco potřebují, avšak bylo jí řečeno, že nemá vyrušovat. Asi po půl hodině se žalobkyně dotázal A bratranec, kam A odešel a ona jej dovedla do zmíněné místnosti, kde však našli A mrtvého. A bratranec žalobkyni napadl, že ona zavinila jeho smrt a poté tělo mrtvého odklidil a žalobkyni upozornil, aby o tom nikomu neříkala. Policie nepřijela. Poté bratranec zavražděného začal žalobkyni vyhrožovat smrtí, musela mu popsat muže, s nímž se A sešel a podezíral ji, že dostala velkou částku peněz, aby mlčela. Po této události příbuzní

zavražděného napadli i syna žalobkyně. Ta potom kontaktovala svého bývalého manžela a za jeho pomoci odjeli na Ukrajinu, později do Moldavska s nadějí, že se jejich problémy vyřeší. Nestalo se tak, a proto na radu bývalého manžela odcestovali všichni tři do České republiky, kde požádali o azyl. Z obsahu pohovorů vedených se žalobci vyplynulo, že svou vlast opustili pro pronásledování ze strany soukromých osob, jiné problémy ve vlasti neměli. Nemají žádný majetek ani příjmy, nejsou členy žádné politické strany a nebylo a není proti nim vedeno trestní stíhání. Žalobci byli na závěr pohovorů konaných dne 4. a 5. 6. 2004 seznámeni s obsahem informací, které měl žalovaný k dispozici o zemi původu žalobců, tj. především zprávou Ministerstva zahraničních věcí USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Arménii za rok 1999 ze dne 25. 2. 2000, za rok 2000 z února 2001 a za rok 2001 z března 2002, jakož i aktuální verzi databanky ČTK. K jejich obsahu se nevyjádřili, nenavrhli jejich doplnění.

Z dikce ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., jehož důvodů se stěžovatelé v kasační stížnosti dovolávají, vyplývá, že pokud krajský soud měl rozhodnutí žalovaného zrušit, mohl tak učinit jedině tehdy, jestliže skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech nebo s nimi byla v rozporu, nebo by při jejím zjišťování došlo k takové vadě řízení, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí; dále je mohl zrušit též z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Nejvyšší správní soud má za to, že tyto vady řízení před správním orgánem dány nebyly a Krajský soud v Hradci Králové neměl důvod přezkoumávaná rozhodnutí správního orgánu zrušit. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že žalovaný učinil v řízení vše, co bylo třeba k řádnému zjištění skutkového stavu, tj. provedl se stěžovateli pohovor, dal jim možnost na konci pohovoru samostatně doplnit skutečnosti, které považovali za potřebné zmínit, shromáždil dostatek informací o zemi původu, přičemž stěžovatelé měli možnost se s těmito informacemi seznámit, navrhnout jejich doplnění či vytknout neúplnost. Z této skutkové podstaty pak při svém rozhodování vycházel. Nelze tedy uzavřít, že by skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech nebo s nimi byla v rozporu. Nebylo ani zjištěno, že by při jejím zjišťování byl ze strany žalovaného porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost rozhodnutí. Řízení bylo vedeno zcela podle příslušných předpisů o azylovém řízení a stěžovatelé si na postup správního orgánu ani nestěžovali. Bylo vedeno za přítomnosti tlumočníka jazyka ruského, o němž (tedy o jazyku) stěžovatelé shodně prohlásili, že mu zcela rozumějí a s tímto postupem souhlasí. Nebylo rovněž zjištěno, že by rozhodnutí žalovaného byla nepřezkoumatelná pro nesrozumitelnost; naopak z odůvodnění všech rozhodnutí správního orgánu srozumitelně vyplývá, z jakých důvodů nebyl stěžovatelům azyl udělen a proč na ně nebyla vztažena překážka vycestování ve smyslu příslušných ustanovení zákona o azylu. Rozhodnutí je zcela podrobně a úplně odůvodněno, tudíž vadou nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti netrpí.

K tomu Nejvyšší správní soud pokládá za potřebné uvést, že v řízení o kasační stížnosti není jeho úkolem znovu posuzovat, zda měl být stěžovatelům azyl udělen, jak to učinil Krajský soud v Hradci Králové, nýbrž je jeho úkolem pouze posoudit, zda předchozí řízení naplňuje důvody vymezené v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., jichž se stěžovatelé dovolávali. Jak bylo výše vysvětleno, takové důvody Nejvyšším správním soudem v projednávané věci shledány nebyly.

Nad rámec potřebného odůvodnění tohoto závěru pokládá však Nejvyšší správní soud za důležité uvést, že zcela souhlasí s přesvědčením krajského soudu, že žalovaný postupoval správně a v souladu s ustanovením § 12 zákona o azylu, když azyl stěžovatelkám neudělil, neboť důvody, které uvedly, tj. především problémy se soukromými osobami, nelze podřadit pod žádný z důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Žalobkyně neuvedly skutečnosti svědčící o tom, že by mohly být pronásledovány za uplatňování politických práv a svobod, nebo mají odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství mají, ve smyslu § 12 zákona o azylu. Se žalobkyněmi lze souhlasit v tom, že pronásledování ze strany soukromých osob, respektive hrozba takovým pronásledováním, může svou intenzitou vyvolat odůvodněný strach, ale nelze takovou obavu podřadit pod žádný z důvodů taxativně uvedených v § 12 zákona o azylu, jak již opakovaně judikoval Nejvyšší správní soud. To pak platí zejména za situace, kdy nelze tvrdit, že by ze strany země původu stěžovatelek jim byla odmítnuta příslušná ochrana, když stěžovatelky nevyužily vůbec žádného z prostředků, které jim právní řád jejich vlasti k ochraně práv a svobod poskytuje. Naopak uvedly, že se na policii vůbec neobrátily, takže nelze usuzovat, zda by jim případná pomoc byla odepřena, či byla málo účinná. Přitom mezinárodní ochrana může být žadateli o azyl poskytnuta teprve v případě, že taková ochrana mu byla odepřena příslušnými orgány země jeho původu.

Pokud stěžovatelky namítají, že jim měl být udělen azyl z humanitárních důvodů, nezbývá než odkázat na výklad Krajského soudu v Hradci Králové, vztahující se k odůvodnění neudělení azylu z důvodu § 14 zákona o azylu. Totéž pak platí též o posouzení neexistence překážek vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona, neboť i v tomto směru shromáždil správní orgán pro své rozhodnutí dostatek podkladů a neporušil při jejich zjišťování žádné ustanovení správního řádu.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové zrušit, neboť zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; rozhodnutí správního orgánu nebylo shledáno nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelek jako nedůvodnou v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelky podaly současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšným žalobkyním (stěžovatelkám) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobkyň žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. dubna 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu